

Saksutredning

Arkivsak: 2026/1563-2

Saksbehandler: Ida Gaustad

Sakens gang

Saksnr.	Møtedato	Utvalg
	18.06.2026	Kommunestyret

Revisjon av samarbeidsavtale - Midt-Norge IUA

Kommunedirektørens innstilling:

Revidert samarbeidsavtale om kommunalt oppgavefelleskap Midt-Norge IUA KO vedtas.

Bakgrunn for saken

Saken bygger på et felles saksframlegg fra Midt Norge IUA, og gjelder vedtak om revidert samarbeidsavtale for Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning, region Midt-Norge (MNIUA). Den nye avtalen erstatter samarbeidsavtalen fra 2024, og inneholder viktige oppdateringer knyttet til fordelingsnøkler, finansiering, innsatsledelse og økonomisk kompensasjon til kontorkommunen.

Etter forurensningsloven § 43 har kommunene plikt til å sørge for nødvendig beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning. Videre krever forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning § 7 at denne plikten ivaretas gjennom et interkommunalt samarbeid. Midt-Norge IUA er organisert etter kommuneloven kapittel 19 som et kommunalt oppgavefelleskap (KO).

Kommuneloven § 19-4 fjerde ledd krever at vesentlige endringer i de obligatoriske bestemmelsene (slik som økonomi, ansvar, og eierandeler) i samarbeidsavtalen må vedtas av kommunestyret i hver enkelt deltakerkommune.

Fakta

Erfaringer etter oljevernaksjonen Njord A i 2025 avdekket et behov for å justere samarbeidsavtalen. Aksjonen startet med et utslipp fra plattformen Njord A, som førte til at oljeklumper traff land langs Trøndelagskysten, og særlig Frøya/Froan. Siden utslippet kom fra plattform ble dette en operatørledet aksjon, der Equinor var aksjonsleder. Oljeoperatørenes oljevernforening (NOFO) iverksatte innsats og gjennom eksisterende avtale mellom NOFO og MNIUA ble ansvaret for strandryddingen delegert til MNIUA. MNIUA var involvert i aksjonen i fem uker, og det var over 250 personer som ble koordinert gjennom MNIUAs stab. Personell fra hele regionen bidro, i tillegg til mange tilreisende fra andre steder i landet.

Det ble under aksjonen blant annet tydelig at kontorkommunen i MNIUA bør ha en delegert myndighet til å ta det juridiske ansvaret ved slike aksjoner. Det er også i etterkant gjort en grundig evaluering og læringspunktene blir tatt med videre i de prosesser de naturlig hører til.

I tillegg til erfaringen etter Njord A er det behov for enkelte andre endringer som nå er inkludert i samme revisjon.

Dette er de største og viktigste endringene:

- Oppdaterte eier- og ansvarsandeler: Eier- og ansvarsandelene er justert og fordelt basert på oppdaterte innbyggertall pr. 1.1.2026. Som tidligere skal disse andelene justeres hvert fjerde år.
- Forutsigbart, fastsatt driftsbidrag: Avtalen tallfester nå driftsbidraget til kr 8,00 pr. innbygger for oppstartsperioden. Beløpet vil deretter bli justert årlig i tråd med kommunal deflator (pris- og lønnsvekst) i statsbudsjettet.

- Kompensasjon for kontorkommune: Trondheim kommune videreføres som kontorkommune. Nytt i avtalen er at kontorkommunen skal få en øremerket kompensasjon for det administrative og juridiske ansvaret de bærer for oppgavefellesskapet. Dette beløpet beregnes til å tilsvare 20 % av årslønnen til daglig leder, og skal dekkes av oppgavefellesskapet.
- Tydeliggjøring av innsatsledelse ved aksjoner: Avtalen (punkt 7) stadfester at operativ ledelse under aksjoner skal følge interkommunal beredskapsplan og prinsippene for Enhetlig ledelsessystem (ELS).
- Solidarisk dekning av aksjonskostnader: Det presiseres at eventuelt økonomisk tap ved en statlig eller operatørledet aksjon, skal fordeles solidarisk på alle 24 deltakerkommunene etter fordelingsnøkkelen. Slik holdes kontorkommunen økonomisk skadesløs for utgifter som går utover deres egen eierandel.

Konsekvenser for klima og det ytre miljø

Avtalen er avgjørende for at regionen skal ha en god, samordnet beredskap for å hindre, begrense og rydde opp ved akutt forurensning i ytre miljø. Oppdateringen av avtalen sikrer finansieringen og driften av denne beredskapen, slik at natur, miljø og vassdrag er beskyttet i henhold til forskriftskravene.

Konsekvenser for arbeidsmiljøet

Avtalen klargjør og sikrer økonomisk kompensasjon for den økte arbeidsbyrden som påhviler ansatte i kontorkommunen (Trondheim), ved at administrasjon, regnskap og personalansvar tallfestes (20 % av daglig leders årslønn). Dette sikrer forsvarlige rammer for arbeidsmiljøet i sekretariatet.

Konsekvenser for verdiskaping og næringsutvikling

En velfungerende beredskap mot akutt forurensning reduserer risikoen for langvarige skader på marine og landbaserte økosystemer, noe som indirekte trykker rammevilkårene for næringsliv knyttet til fiskeri, havbruk og turisme.

Økonomiske konsekvenser for kommunen

Ved årlige bidrag basert på kr 8,00 per innbygger (justert for kommunal deflator), får kommunen en meget forutsigbar utgift knyttet til IUA-beredskapen. MNIUA finansieres innenfor det ordinære budsjettet for oppgavefellesskapet. Deltakerne har ubegrenset økonomisk ansvar i tråd med sin eierbrøk (kommuneloven § 19-2).

Konklusjon

Forslaget til ny samarbeidsavtale gir et mer oppdatert og forutsigbart grunnlag for driften av MNIUA i tråd med samfunnsutviklingen. De nye formuleringene som berører statlige aksjoner, eller aksjoner der MNIUA har innsatsledelse, vil gjøre det mer forutsigbart hvis vi får aksjoner i vår region. Erfaringen fra Aksjon Njord A viser hvor viktig det er å ha trent personell og ferdige rutiner for hvordan juridiske/økonomiske forhold skal håndteres.

Representantskapet har godkjent den reviderte avtalen og oversender den for endelig vedtak i de respektive kommunestyrene. Avtalen blir gjeldende når alle kommunestyrene har vedtatt avtalen.

Folkehelsevurdering

Ikke relevant.

Miljømessig vurdering

Se avsnittet «Konsekvenser for klima og det ytre miljø».

Økonomisk vurdering

Se avsnittet «Økonomiske konsekvenser for kommunen».

Vedlegg

- 1 Revisjon av samarbeidsavtale - Midt-Norge IUA - til behandling i Kommunestyret**
- 2 Eksisterende samarbeidsavtale MNIUA - revidert 2024**
- 3 Ny revidert samarbeidsavtale - MNIUA 2026**
- 4 Revidert samarbeidsavtale med forklarende tekst - MNIUA samarbeidsavtale 2026**